

Guidelines for the Arrangement of Learning Activities to Enhance Analytical Reading Ability among Undergraduate Students in the Thai Language Program, Loei Rajabhat University

Sirisuda Thanawanitchayakul^{1*}, Kingkarn Buranasinvattanakul²

¹ *Department of Curriculum and Instruction, Graduate School, Silpakorn University*

² *Department of Curriculum and Instruction, Graduate School, Silpakorn University*

* *Corresponding author. E-mail: thanawanitchayakul_s@outlook.co.th*

Abstract

This research aimed to study the problematic conditions of analytical reading among students and to propose guidelines for organizing learning activities, based on expert recommendations, to enhance analytical reading ability. The study focused on undergraduate students in the Thai Language Program at Loei Rajabhat University during the second semester of the 2024 academic year. This qualitative research collected data through semi-structured interviews with two groups of key informants: 58 students and 7 experts in reading instruction, who were selected via purposive sampling. The data were then subjected to content analysis. The findings revealed three principal problematic conditions: 1) foundational skill deficits, 2) problems in theoretical application, and 3) environmental challenges, particularly the impact of digital media diminishing reading stamina. Furthermore, the synthesis of expert recommendations proposed five guidelines: 1) appropriate text selection, 2) pre-reading activities, 3) during-reading activities, 4) post-reading activities, and 5) knowledge-sharing activities. The principal findings lead to the proposal of a framework for integrative critical learning activities based on the reading cycle. This constitutes a novel body of knowledge that focuses on the systematic analysis of ideological foundations and embedded biases within the text.

Keywords: Analytical Reading, Learning Activities, Undergraduate Students

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ศิริสุตา ธนาวณิชกุล^{1*}, กิ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล²

1 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

2 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

* Corresponding author. E-mail: thanawanitchayakul_s@outlook.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษา และนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษาจำนวน 58 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนอ่าน 7 ท่าน ซึ่งเลือกแบบเจาะจงแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ด้วยกระบวนการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบสภาพปัญหา 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ปัญหาทักษะพื้นฐาน 2) ปัญหาการประยุกต์ใช้ทฤษฎี และ 3) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะผลกระทบจากสื่อดิจิทัลที่ลดความอดทนในการอ่าน ส่วนผลการสังเคราะห์แนวทางจากผู้เชี่ยวชาญ นำเสนอแนวทาง 5 ประการ ได้แก่ 1) การเลือกบทอ่านที่เหมาะสม 2) กิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนการอ่าน 3) กิจกรรมระหว่างการอ่าน 4) กิจกรรมหลังการอ่าน และ 5) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อค้นพบหลักนำไปสู่การเสนอกรอบแนวทางกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเชิงวิพากษ์ตามวัฏจักรการอ่าน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ฐานคิดเชิงอุดมการณ์และอคติที่แฝงในตัวบทอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: การอ่านเชิงวิเคราะห์, กิจกรรมการเรียนรู้, นักศึกษาปริญญาบัณฑิต

บทนำ

พลวัตของโลกในยุคปัจจุบันที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและข้อมูลมหาศาล (Big Data) ได้ส่งผลให้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา” (Critical Thinking and Problem Solving) กลายเป็นสมรรถนะที่ขาดไม่ได้สำหรับผู้เรียนในทุกกระดับ (ยีน ภูววรรณ, 2568) ในบริบทนี้การอ่านจึงต้องยกระดับจากการทำความเข้าใจสาระสำคัญทั่วไป ไปสู่การอ่านในมิติที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นที่เรียกว่า “การอ่านเชิงวิเคราะห์” (Analytical Reading) การอ่านเชิงวิเคราะห์มิใช่เพียงการถอดรหัสตัวอักษร แต่เป็นกระบวนการทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการวิเคราะห์โครงสร้างข้อความ ประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และสังเคราะห์ข้อสรุปที่มีเหตุผล ตลอดจนสามารถตั้งคำถามต่อสมมติฐานหรืออคติที่ซ่อนอยู่ในสารนั้น ๆ ทักษะนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจอย่างรอบด้านและการกลั่นกรองข้อมูลในยุคที่เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากบัณฑิตขาดความสามารถดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเรียนรู้ และความพร้อมในการเผชิญกับปัญหาที่ซับซ้อนในโลกวิชาชีพ (Jaramillo Gómez et al., 2025)

จากงานวิจัยของ ภัทรดา เอี่ยมบุญญฤทธิ์ และชลธิชา ภูริปาณิก (2563) ชี้ให้เห็นว่าการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยช่วยให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งการใช้เทคนิคการตั้งคำถาม (Questioning Technique) ผู้สอนควรตั้งคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดนอกเหนือจากเนื้อหาที่ปรากฏในบทความ เช่น ผู้เขียนมีจุดประสงค์อะไรในการเขียนเรื่องนี้ ผู้อ่านคนอื่น ๆ อาจตีความเรื่องนี้ต่างจากเราได้อย่างไรบ้าง หรือข้อมูลนี้มีความน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหน เป็นต้น (Soka University of America, 2023) สอดคล้องกับการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น ผู้สอนควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัยที่จะแสดงความคิดเห็นและตั้งคำถาม โดยไม่กลัวว่าจะถูกตัดสินว่าผิด เพื่อกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (ResearchGate, 2021)

ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาไทย แม้จะมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสอนอ่าน และการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสอนอ่าน แต่ยังคงปรากฏช่องว่างการวิจัย (Research Gap) ที่สำคัญใน 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก การวิจัยส่วนใหญ่มีมุมมองเน้นที่เทคนิคการอ่านทั่วไป แต่ยังขาดการศึกษาที่เชื่อมโยงการอ่านเชิงวิเคราะห์เข้ากับการสอนเชิงวิพากษ์ (Critical Pedagogy) อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในสาขาวิชาภาษาไทย ซึ่งการวิเคราะห์วรรณกรรมจำเป็นต้องก้าวข้ามการตีความเชิงสุนทรียศาสตร์ไปสู่การวิพากษ์บริบททางสังคมและอำนาจ (สถาพร ปุ่มเป่า, กาญจนา วิชญาปกรณ์ และกฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์, 2567) ประการที่สอง บริบทของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นสถาบันเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ยังไม่ได้รับการศึกษาเชิงลึก ทั้งที่นักศึกษาเหล่านี้ต้องเผชิญกับความท้าทายเฉพาะตัว ทั้งในมิติของทักษะพื้นฐาน และผลกระทบจากสภาพแวดล้อมดิจิทัลต่อสมาธิและความอดทนในการอ่านตัวบทที่ซับซ้อน (ธีรพัฒน์ อรรถมิตร และไพบรมา เสียงราช, 2567)

จากการสังเกตการณ์ในชั้นเรียนเบื้องต้นของผู้วิจัย ในบริบทเฉพาะของสาขาวิชาภาษาไทย ระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย พบว่า ในมิติของการตีความและการวิพากษ์วรรณกรรม นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่ยังไม่สามารถก้าวข้ามจากการอ่านเพื่อสรุปเนื้อหาแบบพื้นผิวไปสู่การวิเคราะห์เชิงลึก เช่น การวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์หรือฐานคิดเชิงอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในงานวรรณคดี นักศึกษามักจำกัดการตีความไว้ตามแบบแผนเดิม และแสดงความลังเลที่จะวิพากษ์หรือโต้แย้งงานเขียนทางวิชาการอย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาพร ปุ่มเป่า, กาญจนา วิชญาปกรณ์ และกฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์, 2568) ที่พบว่าความท้าทายของการเรียนรู้วรรณกรรมไทยที่มักถูกรับรู้ว่าเป็นเรื่องโบราณหรือมีคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย การขาดทักษะการวิจารณ์วรรณกรรมนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการบูรณาการกลยุทธ์การสอนเชิงรุก เช่น การเรียนการสอนตามทฤษฎีวิพากษ์ ซึ่งได้รับการเสนอว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ในกลุ่มนักศึกษาครุภาษาไทย การวิจัยในกลุ่มนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จึงเป็นการตอบสนองต่อความต้องการเร่งด่วนในการยกระดับคุณภาพบัณฑิตในสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้มีทักษะทางปัญญาที่เข้มแข็งเพื่อเป็นบุคลากรสำคัญของประเทศ

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาสภาพปัญหาในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษา และนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับ เพื่อเป็นเครื่องมือให้คณาจารย์สามารถส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการเผยแพร่สู่วงวิชาการเพื่อนำไปใช้ขยายผล และพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ด้านการสอนอ่านในระดับชั้นต่าง ๆ ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหาในด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการทำวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เข้าใจถึงความหมายและหลักการของการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายและความสำคัญของการอ่านเชิงวิเคราะห์

การอ่านเชิงวิเคราะห์ หมายถึง กระบวนการอ่านที่มุ่งเน้นการทำความเข้าใจโครงสร้าง การประเมิน และการวิพากษ์ด้วยมากกว่าการทำความเข้าใจเนื้อหาตามตัวอักษร เป็นทักษะการอ่านขั้นสูงที่ฝึกให้ผู้อ่านมีวิจรรย์ญาณ สามารถจำแนก แยกแยะองค์ประกอบของสาระ ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ประเมินความน่าเชื่อถือ และเข้าใจจุดประสงค์หรือทัศนคติที่แฝงอยู่ของผู้เขียน (ณัฐนันท์ โม้มพิมพ์, 2565) การอ่านเชิงวิเคราะห์มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ผู้อ่านสามารถกรองข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ป้องกันการหลงเชื่อข้ออ้างที่ไม่สมเหตุสมผล และนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างรอบด้าน (นริศรา ชยธวัช, 2563)

กระบวนการอ่านเชิงวิเคราะห์

กระบวนการอ่านเชิงวิเคราะห์ประกอบด้วยกระบวนการคิดและกระบวนการอ่านที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกัน โดย ณัฐนันท์ โม้มพิมพ์ (2565) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ว่ามี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพิจารณาลักษณะเนื้อหาของเรื่องที่อ่านเป็นการพิจารณารายละเอียดของเรื่องที่อ่าน ประกอบด้วย การจำแนกประเภทและเนื้อหาของเรื่องที่อ่าน เป็นขั้นตอนที่สำคัญ การระบุรายละเอียดของเรื่องที่อ่านในภาพรวมว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ระบุแนวคิด หรือปัญหาที่ผู้เขียนพยายามจะแก้ไข

ขั้นตอนที่ 2 การตีความเนื้อหาของเรื่องที่อ่านเป็นการพิจารณาเนื้อหา หรือข้อความของเรื่องที่อ่าน โดยใช้ความรู้และทักษะทางภาษา ซึ่งมีวิธีการที่สำคัญ ได้แก่ การตีความภาษาที่มีความหมายโดยตรงและภาษาที่มีความหมายโดยนัย

ขั้นตอนที่ 3 การวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาของเรื่องที่อ่าน ขั้นตอนนี้จะดำเนินหลังจากที่ผู้อ่านได้อ่านเรื่องแล้ว เมื่อผู้อ่านพบว่าเนื้อหาสาระของเรื่องที่อ่านสามารถแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ และมองเห็นองค์ประกอบในเรื่องของความคิด ความรู้ ความสำคัญ ประโยคที่มีการโต้แย้ง และการโต้แย้ง หรืออาจกล่าวได้ว่า เข้าใจสิ่งที่อ่านใกล้เคียงกับผู้เขียน การที่ผู้อ่านวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาของเรื่องที่อ่านได้ เปรียบเสมือนเป็นเพื่อนคู่สนทนากับผู้เขียน และผู้อ่านสามารถโต้ตอบการสนทนากับผู้เขียน

กลยุทธ์การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ (SQ3R และ SQ4R)

ในแวดวงการสอนอ่าน มีการพัฒนากลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการอ่านอย่างเป็นระบบ ได้แก่ วิธีการอ่านแบบ SQ3R ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสำรวจ (Survey) 2) ขั้นตั้งคำถาม (Question) 3) ขั้นอ่าน (Read) 4) ขั้นเล่าเรื่อง (Recite) และ 5) ขั้นทบทวน (Review) ต่อมา วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk) ได้พัฒนาเป็น SQ4R โดยเพิ่มขั้นตอนการบันทึก (Record) และเปลี่ยนการทบทวน (Review) เป็นการไตร่ตรอง (Reflect) ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดที่อ่านได้เร็วขึ้น สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้ บอกรายละเอียดและจดจำเรื่อง รวมทั้งสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ภาวิณี สุทธิกุล, สิริระสมนาม และจารุณี ทิพยมณฑล, 2567)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัญหาในด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ตลอดจนนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

พื้นที่ศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 58 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาที่ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบสอน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนปัญหาได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักศึกษารุ่นต่อไป

2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกได้แก่

- 1.1 เป็นอาจารย์ผู้สอนรายวิชาการอ่านภาษาไทยในสถาบันอุดมศึกษา
- 1.2 มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 1.3 มีระดับการศึกษาปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาในด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ทำการสัมภาษณ์กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 58 คน

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยผู้วิจัยนำสภาพปัญหาที่ได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษามาสรุปเป็นประเด็นข้อคำถาม และทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน เพื่อขอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือกิจกรรมที่จะสามารถพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยมีเกณฑ์คัดเลือกได้แก่ เป็นอาจารย์ที่สอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนการอ่านมากกว่า 5 ปี และมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป เพื่อประเมินความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC) และตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ชั้นปีที่ 3 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายและทำการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างโดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อขอข้อมูลสัมภาษณ์นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
2. ผู้วิจัยทำการนัดหมายกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และเข้าทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามวันและเวลาที่กำหนด โดยทำการสัมภาษณ์ไม่เกิน คนละ 5 นาที และทำการสัมภาษณ์ให้ครบ 58 คน
3. ผู้วิจัยทำการศึกษาและสรุปประเด็นปัญหาสำคัญที่ได้จากกลุ่มนักศึกษา ก่อนนำไปใช้เป็นข้อมูลตั้งต้น ในการกำหนดประเด็นคำถามเชิงลึกสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ และทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตัวผู้วิจัยเอง โดยทำการสัมภาษณ์ไม่เกิน คนละ 30 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยมีรากฐานจากแนวคิดการวิเคราะห์เชิงธีม (Thematic Analysis) เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) ของข้อมูล โดยมีกระบวนการดังนี้

1. การสร้างความคุ้นเคยกับข้อมูล (Familiarization) ผู้วิจัยถอดเทปการสัมภาษณ์ทั้งหมด และอ่านทบทวนซ้ำหลายครั้ง
2. การสร้างรหัสเบื้องต้น (Initial Coding) ผู้วิจัยดำเนินการ “Coding” ข้อมูลที่สำคัญ โดยเฉพาะข้อความที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข
3. การค้นหาแก่นประเด็น (Searching for Themes) นำรหัส (Codes) ที่มีความคล้ายคลึงกัน มาจัดกลุ่มเป็นแก่นประเด็นย่อย (Sub-themes) และแก่นประเด็นหลัก (Main Themes)
4. การทบทวนแก่นประเด็น (Reviewing Themes) ตรวจสอบความเหมาะสมของธีมที่สร้างขึ้น กับรหัส และข้อมูลดิบ เพื่อให้แน่ใจว่าครอบคลุม
5. การนิยามและตั้งชื่อแก่นประเด็น (Defining and Naming Themes) กำหนดชื่อและคำอธิบายที่ชัดเจนให้กับแก่นประเด็นหลัก (ผลลัพธ์คือ 3 ปัญหา และ 5 แนวทาง)
6. การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านแหล่งข้อมูล (Data Source Triangulation) โดยการเปรียบเทียบผลที่ได้จากกลุ่มนักศึกษา (ปัญหา) กับผลที่ได้จากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (แนวทาง) เพื่อยืนยันความสอดคล้องและความน่าเชื่อถือของข้อค้นพบ

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอโดยจำแนกตามจุดประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาในด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์นักศึกษา 58 คน สามารถสรุปแก่นประเด็น (Themes) ของสภาพปัญหาได้ 3 ด้านหลัก ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การจำแนกประเด็นปัญหาสภาพการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษา

แก่นประเด็นหลัก (Main Theme)	แก่นประเด็นย่อย (Sub-theme)	สรุปข้อค้นพบ / ตัวอย่างปัญหา
1. ปัญหาด้านทักษะพื้นฐาน (Foundational Skills)	1.1 การตีความและคลังคำศัพท์	ไม่สามารถเข้าใจนัยยะแฝง สำนวนโวหาร หรือโครงสร้าง ประโยคที่ซับซ้อน
	1.2 การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์	คุ้นเคยกับการอ่านแบบรับสาร มากกว่าการโต้ตอบ หรือตั้ง คำถามกับตัวบท
2. ปัญหาด้านการประยุกต์ใช้ (Application)	2.1 การเชื่อมโยงทฤษฎีสู่ปฏิบัติ	ไม่สามารถนำหลักการวิเคราะห์ (เช่น แยกข้อเท็จจริง/ความเห็น) ไปใช้กับตัวบทจริง
	2.2 อคติส่วนบุคคล	แยกความรู้สึกส่วนตัวออกจาก เนื้อหาที่วิเคราะห์ไม่ได้ ทำให้การ ประเมินไม่เป็นกลาง
3. ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (Environment)	3.1 ภาวะสมาธิสั้นจากสื่อดิจิทัล	ความอดทน ต่ำต่อตัวบทที่ยาว และซับซ้อน ค่อนข้างกับข้อมูลสรุป
	3.2 ภาระงานและเวลา	ปริมาณเนื้อหาที่ต้องอ่านมาก เกินไปในเวลาจำกัด ทำให้ต้อง อ่านแบบรวบรัด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาในด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย แบ่งเป็น 3 ประเด็นหลักดังนี้

1.1 ปัญหาด้านทักษะพื้นฐาน (Foundational Skills) ปัญหานี้เกิดจากข้อจำกัดส่วนบุคคล นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์ เช่น คลังคำศัพท์ (Vocabulary) ความเข้าใจโครงสร้างประโยคซับซ้อน และทักษะการตีความ (Interpretation) นักศึกษาค่อนข้างกับการอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาตามตัวอักษร (Literal Comprehension) ทำให้การเปลี่ยนไปใช้การอ่านแบบตั้งคำถามและหาความสัมพันธ์เป็นเรื่องที่ต้องปรับตัวอย่างมาก ซึ่งสะท้อนได้จากบางส่วนของบทสัมภาษณ์นักศึกษาดังนี้ “...ปัญหาคือเราค่อนข้างกับการอ่านเพื่อแค่ทำความเข้าใจเนื้อหาเท่านั้น ไม่ได้ฝึกการตั้งคำถามกับสิ่งที่อ่านตั้งแต่ต้น พอต้องมาวิเคราะห์หาเบื้องหลังหรือเจตนาที่ซ่อนอยู่ เลยรู้สึกเป็นเรื่องยากและไม่เป็นธรรมชาติ...”

1.2 ปัญหาด้านการประยุกต์ใช้ (Application) แม้จะมีความรู้เชิงทฤษฎี แต่นักศึกษาประสบปัญหาในการนำหลักการเหล่านั้นไปใช้จริงกับเนื้อหาที่มีความซับซ้อน ไม่สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็น หรือวิเคราะห์ข้อคิดของผู้เขียนได้ นอกจากนี้ ยังพบความยากลำบากในการแยกแยะความรู้สึกและอคติส่วนตัวออกจากเนื้อหาที่อ่าน ทำให้การวิเคราะห์ขาดความเป็นกลาง ซึ่งสะท้อนได้จากบางส่วนของบทสัมภาษณ์นักศึกษาดังนี้ “...ปัญหาคือ การนำทฤษฎีไปใช้จริง ในห้องเรียนเราได้เรียนรู้ว่าต้องวิเคราะห์อะไรบ้าง แต่พอเจอบทความที่ซับซ้อนจริง ๆ ก็ไม่รู้จะเริ่มจากตรงไหน...”

1.3 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (Environment) ปัญหานี้เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อพฤติกรรมการอ่าน ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือผลกระทบจากสื่อดิจิทัล นักศึกษาสารภาพว่าขาดความอดทน (Endurance) และมีสมาธิสั้นลง (Short Attention Span) เมื่อต้องอ่านบทความขนาดยาวและซับซ้อน เนื่องจากคุ้นชินกับการรับข้อมูลที่กระชับและสรุปมาให้แล้วจากสื่อดิจิทัล นอกจากนี้ ปัญหาด้านปริมาณเนื้อหาที่มากเกินไปและเวลาที่มีจำกัดในหลักสูตร ก็เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถฝึกฝนการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสะท้อนได้จากบางส่วนของบทสัมภาษณ์นักศึกษาดังนี้ “...นักศึกษาขาดความอดทนในการอ่านบทความขนาดยาวและซับซ้อน เพราะคุ้นชินกับการรับข้อมูลที่สั้นจากสื่อดิจิทัล ทำให้มีสมาธิสั้นลงเมื่อต้องอ่านงานวิชาการที่ยาว...”

2. สรุปผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

จากการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน เพื่อค้นหาแนวทางแก้ไข ปัญหาข้างต้น สามารถสรุปแก่นประเด็น (Themes) ของแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 5 แนวทาง ดังนี้

2.1 การเลือกบทอ่านที่เหมาะสม ผู้ทรงคุณวุฒิเน้นย้ำว่าการเลือกบทอ่านคือหัวใจสำคัญ ผู้สอนควรเลือกใช้บทอ่านที่หลากหลาย (Discursive Diversity) ไม่จำกัดเฉพาะตำราเรียนหรือวรรณคดี แต่ควรรวมถึงบทความวิชาการ สารคดี หรือแม้แต่งานเขียนจากสื่อร่วมสมัย เพื่อให้ให้นักศึกษาได้สัมผัสกับรูปแบบการเขียนที่แตกต่างและท้าทายความคิด ซึ่งสะท้อนได้จากบางส่วนของบทสัมภาษณ์นักศึกษาดังนี้ “...เลือกเนื้อหาที่หลากหลายและน่าสนใจ การเลือกสรรบทอ่านถือเป็นหัวใจสำคัญ... ให้นักศึกษาได้สัมผัสกับรูปแบบการเขียนที่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยให้ผู้เรียนสนใจ แต่ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับรูปแบบการเขียนที่หลากหลาย...”

2.2 การเตรียมความพร้อมก่อนการอ่าน (Pre-reading) ก่อนเริ่มอ่าน ควรมีกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานและกระตุ้นความสนใจ เช่น การให้นักศึกษาคาดเดาเนื้อหาจากชื่อเรื่อง การตั้งคำถามล่วงหน้า (Questioning) เกี่ยวกับสิ่งที่อยากรู้ เพื่อสร้างแรงจูงใจและกำหนดเป้าหมายในการอ่าน ซึ่งสะท้อนได้จากบางส่วนของบทสัมภาษณ์นักศึกษาดังนี้ “...ควรเน้น การเตรียมความพร้อมก่อนการอ่าน เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐาน เช่น ให้นักศึกษาพิจารณาจากชื่อเรื่อง... เพื่อคาดเดาเนื้อหาและจุดประสงค์ของผู้เขียน หรือตั้งคำถามก่อนอ่าน...”

2.3 กิจกรรมระหว่างการอ่าน (During-reading) แนวทางนี้เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กับตัวบท (Text Interaction) แทนการอ่านแบบผ่าน ๆ (Passive Reading) ผู้สอนควรกระตุ้นให้นักศึกษามีการจดบันทึก ชีตเส้นใต้ประเด็นสำคัญ เขียนข้อสงสัย หรือวิเคราะห์โครงสร้างของตัวบทขณะที่กำลังอ่าน ซึ่งสะท้อนได้จากบางส่วนของบทสัมภาษณ์นักศึกษาดังนี้ “...ควรเน้น การมีปฏิสัมพันธ์กับบทความระหว่างการอ่าน เช่น การขีดเส้นใต้หรือจดบันทึก ให้ขีดเส้นใต้ประเด็นสำคัญ เขียนข้อสงสัย หรือแสดงความคิดเห็นลงบนบทความโดยตรง...”

2.4 กิจกรรมหลังการอ่าน (Post-reading) หลังจากอ่านจบ กิจกรรมควรเน้นการสรุปและประเมินผลอย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะการฝึกคิดวิจารณ์ (Critical Thinking) เช่น การแยกแยะ

ข้อเท็จจริงและความคิดเห็น การวิเคราะห์แหล่งที่มา (Source Credibility) การตรวจสอบอคติที่แฝงอยู่ และการเปรียบเทียบมุมมองจากหลายแหล่ง ซึ่งสะท้อนได้จากบางส่วนของบทสัมภาษณ์ดังนี้ “...เน้นการคิด วิเคราะห์ วิจัย เพื่อประเมินความน่าเชื่อถือ... เช่น การแยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็น... หรือการวิเคราะห์ แหล่งที่มา ให้ตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล และพิจารณาว่าแหล่งที่มาที่มีความน่าเชื่อถือหรือมีอคติแฝงอยู่ หรือไม่...”

2.5 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Collaborative Learning) การอ่านเชิงวิเคราะห์ไม่ใช่กิจกรรมที่ทำโดยลำพัง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญ ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการอภิปรายกลุ่มย่อย (Small-group Discussion) การโต้เถียง (Debate) หรือการนำเสนอผลการวิเคราะห์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เห็นมุมมองที่หลากหลายและโต้แย้งกันอย่างมีเหตุผล ซึ่งสะท้อนได้จากบางส่วนของบทสัมภาษณ์ดังนี้ “...การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับผู้อื่นเป็นวิธีที่ได้ผลมาก การได้อภิปรายกับเพื่อนหรือครู เกี่ยวกับเนื้อหาที่เราอ่าน ทำให้เราได้เห็นมุมมองที่หลากหลายและอาจได้ข้อสรุปที่รอบด้านกว่าการคิดอยู่คนเดียว...”

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1.1 ผลการวิจัยชี้ให้เห็นความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่ชัดเจน ระหว่างปัญหาด้านสภาพแวดล้อมและปัญหาด้านทักษะพื้นฐานกล่าวคือ การที่นักศึกษาคุ้นชินกับการบริโภคสื่อดิจิทัล ที่มีลักษณะสั้น กระชับ และสรุปมาให้แล้ว ส่งผลโดยตรงให้ความอดทนทางปัญญา (Intellectual Endurance) หรือสมาธิในการอ่านตัวบทที่ยาวและซับซ้อนลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อนักศึกษาหลีกเลี่ยงการอ่านที่ต้องใช้ความพยายามสูง ก็ย่อมขาดการฝึกฝนทักษะพื้นฐาน ที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์ เช่น คลังคำศัพท์เชิงวิชาการ หรือความสามารถในการตีความประโยคซับซ้อน เป็นต้น สถานการณ์เช่นนี้สอดคล้องอย่างยิ่งกับงานวิจัยของ ภัทรดา เอี่ยมบุญญฤทธิ์, ชลธิชา ภูริปาณิก และฐิติชัย รักบำรุง (2563) ที่ระบุว่าเด็กไทยในยุค Gen Z จำนวนมากยังคงขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ในการอ่าน เนื่องจากสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ ซึ่งส่งผลต่อข้อมูลเชิงประจักษ์จากผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากลของนักเรียนไทย PISA 2022 ที่พบว่า นักเรียนไทยมีผลคะแนนด้านการอ่านที่ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยค่อนข้างมาก ซึ่งอยู่ในกลุ่มคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ในการอ่านถึงร้อยละ 65.4 (ไกรยศ ภัทรวาท, 2566)

1.2 ปัญหาด้านการประยุกต์ใช้ ที่นักศึกษาไม่สามารถนำทฤษฎีไปใช้จริงได้ หรือไม่สามารแยกแยะอคติส่วนตนออกจากตัวบทได้นั้น สามารถอธิบายได้ว่าเป็นผลลัพธ์โดยตรงจากทักษะพื้นฐานไม่มั่นคง และขาดการฝึกฝนอย่างอดทน การก้าวกระโดดไปสู่การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ที่ซับซ้อนย่อมเป็นไปได้ยาก การที่นักศึกษาไม่สามารถแยกอคติส่วนตนได้ ชี้ให้เห็นว่าการเรียนการสอนยังขาดการบูรณาการการสอนเชิงวิพากษ์ (Critical Pedagogy) ที่ให้ผู้เรียนต้องตรวจสอบฐานคิดของตนเองและของผู้เขียนอย่างจริงจัง ข้อค้นพบนี้จึงสนับสนุนแนวทาง 5 ประการ ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญอย่างยิ่ง ได้แก่ 1) การเลือกบทอ่านที่เหมาะสมและหลากหลาย 2) กิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนการอ่าน โดยสร้างความรู้พื้นฐานและกระตุ้นความสนใจก่อนการอ่าน 3) กิจกรรมระหว่างการอ่าน เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กับตัวบทที่อ่านตลอดจนมีการจับคู่กันที่ร่วมด้วย 4) กิจกรรมหลังการอ่าน ทำการสรุปและประเมินผลอย่างมีวิจารณญาณ และ 5) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบกลุ่มหลังการอ่าน โดยการอภิปรายกลุ่มย่อย การโต้เถียง และนำเสนอผลการวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับ อาร์ริตัน ปฐมชัยวาลย์ และอุบลวรรณ ส่งเสริม (2567) ที่นำเสนอว่าการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

หรือการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสถานการณ์ที่ซับซ้อน จะช่วยลดช่องว่างระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้การค้นพบนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอของ Saiphet (2024) ที่ชี้ถึงความสำคัญของการสอนความรู้เท่าทันสื่อเชิงวิพากษ์ (Critical Literacy Pedagogy) ในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้บัณฑิตสามารถรับมือและวิพากษ์สภาพแวดล้อมสื่อที่เปลี่ยนแปลงไปได้

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดที่ควรพิจารณาในการนำผลไปใช้ ดังนี้

1. ข้อจำกัดด้านการอ้างอิง การเก็บข้อมูลจากนักศึกษาเพียงสถาบันเดียว (มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย) แม้จะให้ข้อมูลเชิงลึกที่เข้มข้นในบริบทดังกล่าว แต่ผลการวิจัยอาจไม่สามารถอ้างอิงโดยตรงไปยังสถาบันอุดมศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกันได้
2. ข้อจำกัดด้านความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักศึกษา (ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา) อาจก่อให้เกิดอคติในการตอบสนอง หรือการที่ผู้เรียนตอบสนองตามความคาดหวังทางสังคม แม้ว่าผู้วิจัยจะพยายามสร้างบรรยากาศที่เป็นกลางและปกป้องข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์อย่างเต็มที่แล้วก็ตาม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยครั้งนี้คือ “กรอบแนวทางกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเชิงวิพากษ์ตามวัฏจักรการอ่าน” กรอบแนวคิดนี้มีได้เป็นเพียงการรวบรวมรายการกิจกรรม 5 แนวทาง แต่เป็นการสังเคราะห์เชิงทฤษฎีที่บูรณาการแนวคิดสำคัญ 3 ประการ เข้ากับวัฏจักรการอ่าน 3 ขั้นตอน เพื่อตอบสนองต่อปัญหา 3 ด้านที่ค้นพบอย่างเป็นระบบ ได้แก่

1. การบูรณาการวิธีการอ่านเชิงอภิปัญญา (Metacognitive Strategies) เช่น SQ4R, การตั้งคำถาม การจดบันทึก เพื่อแก้ปัญหาด้านสมาธิสั้นและทักษะพื้นฐานที่ไม่มั่นคง
2. การใช้ความหลากหลายเชิงวาทกรรม (Discursive Diversity) การเลือกบทอ่านที่หลากหลาย เพื่อสร้างความยืดหยุ่นทางปัญญาให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีกับเนื้อหาที่แตกต่างกัน
3. การฝังรากทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) การวิเคราะห์อคติ ฐานคิดเชิงอุดมการณ์ ในกิจกรรมหลังการอ่านและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อมุ่งเน้นสมรรถนะที่ขาดหายไปในกลุ่มนักศึกษา

ภาพที่ 1 โมเดลแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติและข้อเสนอแนะการวิจัยต่อยอด ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การปรับโครงสร้างรายวิชาและเวลาเรียน โดยคณาจารย์ควรทบทวนปริมาณและประเภทของตัวบทที่มอบหมายในแต่ละรายวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่เพียงพอต่อการอ่านเชิงลึก แทนการเน้นปริมาณ ควรเน้นการฝึกฝนทักษะอภิปัญญา (Metacognitive Skills) กับตัวบทที่ทำหายอย่างสม่ำเสมอ
2. การพัฒนาเครื่องมือประเมินผล มหาวิทยาลัยควรพัฒนาแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ที่วัดความสามารถในการวิเคราะห์ฐานคิดเชิงอุดมการณ์ อคติของผู้เขียน และความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาอย่างเป็นระบบ แทนการวัดผลจากการสรุปเนื้อหาเพียงอย่างเดียว เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมการอ่านไปสู่มิติเชิงวิพากษ์
3. การอบรมคณาจารย์ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคณาจารย์ผู้สอนภาษาไทยและวรรณคดี เรื่องการสอนเชิงวิพากษ์ (Critical Pedagogy) และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามกรอบแนวทางที่นำเสนอ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษากลับมาวิพากษ์งานวรรณกรรมอย่างมีเหตุผล

ข้อเสนอแนะการวิจัยต่อยอด

1. การวิจัยเชิงทดลอง ควรมีการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Study) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยโมเดลแนวทางฯ ที่นำเสนอ เปรียบเทียบกับกลุ่มที่เรียนแบบเดิม เพื่อยืนยันประสิทธิภาพของรูปแบบในเชิงปริมาณ

2. การวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา ควรมีการวิจัยเชิงลึก เช่น การศึกษาประสบการณ์และภูมิหลังของผู้อ่าน เป็นต้น เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์และกลไกการรับมือกับภาวะสมมติสั่นในการอ่านงานวิชาการของนักศึกษาในยุค Gen Z เพื่อนำมาพัฒนาสื่อและกลไกการสอนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางปัญญาของผู้เรียนยุคใหม่

3. ควรมีการศึกษาการนำโมเดลแนวทางๆ ที่นำเสนอไปประยุกต์ใช้กับนักศึกษาในสาขาวิชา อื่น ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบความสามารถในการขยายผล

เอกสารอ้างอิง

- ไกรยส ภัทราวาท. (2566). วิเคราะห์ PISA 2022 และอนาคตทิศทางการศึกษาไทย. จาก <https://www.eef.or.th/article-pisa-2022-00/>
- ณัฐนันท์ ไม้พิมพ์. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบ KWL-Plus ที่มีต่อความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นริศรา ชยธวัช. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภัทราดา เอี่ยมบุญญฤทธิ, ชลธิชา ภูริปาณิก และฉัตรชัย รักบำรุง. (2563). การสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทยยุค Gen Z. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 31(3), 1–15. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edubuu/article/view/247958/167654>
- ภาวิณี สุทธิกุล, สิริระ สมนาม และจรรุณี ทิพยมณฑล. (2567). แนวทางการจัดการเรียนการสอนเอสคิวไฟว์อาร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 13(1), 411-422. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/259306/182132>
- ภัทรพัฒน์ อรัญมิตร และไปรมา เชียงราช. (2567). การศึกษาพฤติกรรมการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. *วารสารการอ่าน*, 28(1), 47-61. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdj/article/view/274387/176774>
- ยีน ภู่วรรณ. (2568). *21st Century Skills ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21*. จาก <https://cubiccreative.org/21st-century-skill/>
- สถาพร ปุ่มเป้า, กาญจนา วิชญาปกรณ์ และกฤตยากาญจน์ โตพิทักษ์. (2568). การสอนวรรณกรรมไทยระดับอุดมศึกษา: จุดมุ่งหมาย สภาพปัญหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง. *วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา*, 7(3), 211-232. <https://share.google/u40nyg6MsD7Qioge3>
- อารีรัตน์ ปฐมชัยวาลย์ และอุบลวรรณ ส่งเสริม. (2568). การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยี*, 5(1), 12-18. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JLIT/article/view/272863/190189>
- Jaramillo Gómez, D.L. et al. (2025). Determining Factors for the Development of Critical Thinking in Higher Education. *J Intell*, 13(6), 59. <https://www.mdpi.com/2079-3200/13/6/59>

- ResearchGate. (2021). *Critical Reading in Higher Education: A Systematic Review*. from <https://www.researchgate.net/publication/359598473>.
- Saipheth, P. (2025). Scrutinizing critical literacy pedagogy in the institutionally developed foundation English textbooks for Thai undergraduate students. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 18(2), 821-842. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/LEARN/article/view/282444>
- Soka University of America. (2023). *Analytical Reading Strategies for Writing*. from <https://www.soka.edu/writing-center/analytical-reading-strategies-writing>